

Pogovor s Sanjo Mitrović

Aktualno gledališče, da umetnost ne bo le dekoracija

Na 13. mednarodnem festivalu Mladi levi gostuje danes performerka Sanja Mitrović s predstavo Boš še kdaj srečen?

Sanja Mitrović, v Srbiji rojena in na Nizozemskem živeča performerka, v svoje predstave pogosto vključuje različne kulture in jezike, vse bolj pa jo zanimajo tudi križišča med resničnostjo in fikcijo. Na Mladih levih gostuje s predstavo *Will you ever be happy again?* (Boš še kdaj srečen?), v kateri se prepletata dve zgodbi, njena in soplesalčeva, skozi pripoved o njunem otroštvu in o preteklosti njunih narodov, srbskega in nemškega.

SANJA MITROVIĆ

Predstava *Will you ever be happy again?* je stkana iz življenja dveh protagonistov iz dveh kulturnih okoljih, srbskega in nemškega. Kako jezik, kultura in zgodovina vplivajo na našo percepcijo?

Na zgodovino lahko gledamo kot na tekoči projekt pisanja same sebe. Smo družbena bitja in naša dolžnost je, da se zavedamo dejstva, da smo tudi mi sami del zgodovine in da jo tudi mi sami pišemo. Drugo vprašanje je, do katere mere nas določa osebna zgodovina in do katere mere kolektivna ali nacionalna ter kakšne identitete nastajajo z zgodovinsko prtljago, ki jo vsakdo nosi s seboj. Eden od osrednjih vzgibov za predstavo je bila potreba po razumevanju, kaj je tisto, kar nas določa kot posameznike, in katera je, če sploh obstaja, neka »kolektivna« identiteta, ki nas determinira z dogodki, ki so del kolektivnega spomina, kot je na primer druga svetovna vojna. S tem posledično pa se spržata tudi vprašanje odgovornosti. Enako, kot je predstava odvisna od izbora režiserja, velja za osebno zgodovino. Če si zamislimo, da je vsak posameznik svoj lastni režiser, je njegova zgodba in predstava odvisna od materiala (slik, idej, vre-

Diplomirali ste iz japonskega jezika na Filološki fakulteti na Univerzi v Beogradu, poleg japonskega jezika pa na Nizozemskem tudi iz mima. Zakaj vas je študijsko pritegnila ravno ta oblika igre in kako ste jo uporabili v vaših predstavah?

Mim je pojem, ki na Nizozemskem pomeni nekaj popolnoma drugega kot drugod po svetu, kar ustvarja zmedo, saj se ga mednarodno uporablja za pantomimo, za gledališče brez besed, mi pa smo v času študija delali tudi z besedili. Mim na tej šoli je specifičen nizozemski hibrid, ki združuje gledališče in ples (gib). Sama pri svojem delu izhajam iz vsebine, iz potrebe, da sprašujem, raziskujem in se čudim. To vsebino spremlja telesno izražanje kot refleksija potrebe, da delimo z drugimi zgodbe in izkušnje. Fizičnost je zame vedno drugotnega pomena, samo eno od sredstev izražanja.

Raziskujete relacije med resničnim in fiktivnim. Zakaj vas priteguje ravno polarnost, nasprotje, dipolnost teh dveh dimenzij?

Gledališče je pogojevano z lastnim kodom in nujno laže. V takšni postavitvi mene zanima tisto, kar je gledališču nasprotno, to je resnica.

tej predstavi nisem želela niti igrati niti bili plačana. Tisto, kar se je takrat dogajalo, je pogosto dobivalo nadrealistične dimenzije. Mislim, da je tudi zato velik del mojih prijateljev in ljudi, ki sem jih takrat poznala, prakticiral večino selektivnega percipiranja realnosti, nameroma ignoriralo določene pojave in povečevalo druge. V takšni situaciji je včasih zamišljeno delovalo bolj resnično od resničnega, realnost pa je delovala kot čista fikcija.

Kakšen je vaš umetniški fokus, na kaj ste osredotočeni pri svojem ustvarjanju?

Umetnost je zame refleksija družbe. Umetnost zaradi umetnosti je koncept, ki mi ne pomeni veliko. Brez povezave s tem, kar nas aktualno obkroža, brez postavljanja vprašanj, ki so ključna za sedanjost, brez stalnega spraševanja o lastni poziciji v družbi postane umetnost dekorativna. V tem primeru grem raje v naravo in uživam v slikah, ki mi jih ponuja, kot v umetno ustvarjenih predstavah, ki me poskušajo ganiti. Ne vem, ali mora biti umetnost nujno politično angažirana. V dobi, v kateri televizija in internet določata množični okus, je težko opaziti rezultate angažirane umetnosti. Vsebinske

Mladi levi – kronika

Jos Houben: Umetno

Umetnost smeja iz naslova z nalnega člana znane britanske pariške gledališke šole Jacquesa smeja oziroma prikaz zbirke izjavljati smeh.

Forma njegovega samostojnega jezika sodobne performativne rem Houben s frontalnim nag igralske veščine, s katerimi je pravzaprav hkrati s tem – pa Gledalec v njegovem nastopu simpatičnega nastopa, temve dalca-poslušalca, se glasi eden le smeja. In z gledalci Houben varja, temveč z njihovo pomo ne s smehom.

Ker je smeh tema, ki jo je nem Houbenov nastop pravzaprav je iz njegove fenomenologije različnim možnim razmerjem ponuja. Tu se Houben izkaže kot dober poznavalec psihol saj zveza telo-smeh v resnici Tako nas, denimo, nazorno p odnosu do sebe in drugih ter je dostojanstvena, horizonta gledališču oziroma drami (vi komentar) pa še o marsičem je, temveč nam vse tudi nazaciji obiska razstave sodobn obravnava samo človeka oz. naravo, ko recimo »uprizorja francoske sire.

V nastopu se Houben ne mora mara logično, saj je smeh tesno in mimogrede; njegov oc ko rekoč zavezniški in »konf ha (še) ne dotakne, oziroma včasih bežno nakaže. Tudi pr pravzaprav ni: njegova predstava za smeh, koliko refleks odvisno od njega samega. B

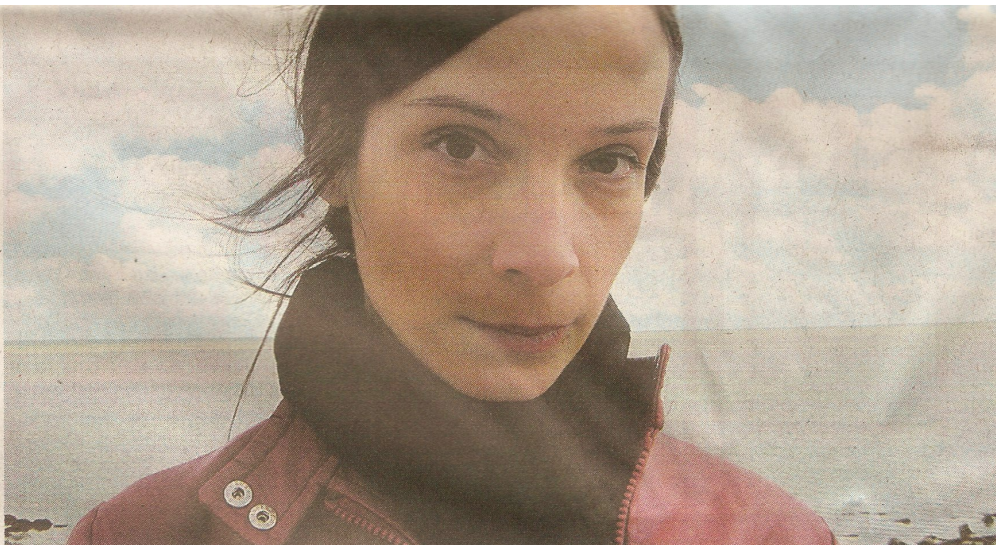
Rod Dickinson: Close When, Why and How

Predstava Roda Dickinsona renca. V njej režiser operira noma stojata politika, ki nag stavnik tiska. V ozadju sta politikov in ki ga lahko gleda: *Sklenjen krog* zadeva politič ten z medijsko konstrukcijo dejstva, da bodo javna obč predstave je, da imata v nje njih političnih govorov najra: dela Castra, od Baracka Oba pri čemer njun govor, četudi govorov podpisani –, deluje Poanta predstave je tako ne njih govorov povsem arbitra nutku govori isto kot Jimmy lej odvisen od specifičnih medtem ko sam na sebi ne predstavi lahko zaznamo tu ra. Ta leti na predstavnike ogledalo – kot to počne avt majo in prenašajo njihove u

JELA KREČIĆ

Zagotovite si strip v d

Garfield

SANJA MITROVIĆ

Predstava *Will you ever be happy again?* je stkana iz življenja dveh protagonistov iz dveh kulturnih okoljih, srbskega in nemškega. Kako jezik, kultura in zgodovina vplivajo na našo percepcijo?

Na zgodovino lahko gledamo kot na tekoči projekt pisanja same sebe. Smo družbena bitja in naša dolžnost je, da se zavedamo dejstva, da smo tudi mi sami del zgodovine in da jo tudi mi sami pišemo. Drugo vprašanje je, do katere mere nas določa osebna zgodovina in do katere mere kolektivna ali nacionalna ter kakšne identitete nastajajo z zgodovinsko prtljago, ki jo vsakdo nosi s seboj. Eden od osrednjih vzgibov za predstavo je bila potreba po razumevanju, kaj je tisto, kar nas določa kot posameznike, in katera je, če sploh obstaja, neka »kolektivna« identiteta, ki nas determinira z dogodki, ki so del kolektivnega spomina, kot je na primer druga svetovna vojna. S tem posledično pa se spržja tudi vprašanje odgovornosti. Enako, kot je predstava odvisna od izbora režiserja, velja za osebno zgodovino. Če si zamislimo, da je vsak posameznik svoj lastni režiser, je njegova zgodba in predstava odvisna od materiala (slik, idej, vrednostnega sistema), s katerim hoče delati, in od mest, ki se jih odloči v predstavi poudariti. Odgovornost za to ne izhaja iz občutkov in čustev, temveč je rezultat politične opredelitve, mišljenja in lastne pozicije v svetu. Biti odgovoren zase pomeni aktivirati se, soočiti s preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo; preveriti ideološke konstrukte in teme, kot so krivica in sprava, ter upoštevati vzporedne zgodovine in osebne izkušnje, ki jih običajno zanemarjamo.

Diplomirali ste iz japonskega jezika na Filološki fakulteti na Univerzi v Beogradu, poleg japonskega jezika pa na Nizozemskem tudi iz mima. Zakaj vas je študijsko pritegnila ravno ta oblika igre in kako ste jo uporabili v vaših predstavah?

Mim je pojem, ki na Nizozemskem pomeni nekaj popolnoma drugega kot drugod po svetu, kar ustvarja zmedo, saj se ga mednarodno uporablja za pantomimo, za gledališče brez besed, mi pa smo v času študija delali tudi z besedili. Mim na tej šoli je specifičen nizozemski hibrid, ki združuje gledališče in ples (gib). Sama pri svojem delu izhajam iz vsebine, iz potrebe, da sprašujem, raziskujem in se čudim. To vsebino spremlja telesno izražanje kot refleksija potrebe, da delimo z drugimi zgodbe in izkušnje. Fizičnost je zame vedno drugotnega pomena, samo eno od sredstev izražanja.

Raziskujete relacije med resničnim in fiktivnim. Zakaj vas priteguje ravno polarnost, nasprotje, dipolnost teh dveh dimenzij?

Gledališče je pogojevano z lastnim kodom in nujno laže. V takšni postavitvi mene zanima tisto, kar je gledališču nasprotno, to je resnica. V vseh svojih predstavah se ukvarjam z odnosom dokumentarnega in imaginarnega ter meje med obema, ki jo je kdaj zelo težko določiti. Za začetni material običajno vzamem različne dokumente, od osebnih izjav, spominov, artefaktov do političnih govorov, dejstev in prizorov, ki so postali del našega kolektivnega spomina. Pogosto sem v skušnjavi, da čas svojega odrasčanja v 90-ih opišem kot gledališče in samo sebe kot igralko v predstavi, ki so jo ustvarjali slabi režiserji, ob tem, da v

tej predstavi nisem želela niti igrati niti biti plačana. Tisto, kar se je takrat dogajalo, je pogosto dobivalo nadrealistične dimenzije. Mislim, da je tudi zato velik del mojih prijateljev in ljudi, ki sem jih takrat poznala, prakticiral večino selektivnega percipiranja realnosti, nameroma ignoriralo določene pojave in poveličevalo druge. V takšni situaciji je včasih zamišljeno delovalo bolj resnično od resničnega, realnost pa je delovala kot čista fikcija.

Kakšen je vaš umetniški fokus, na kaj ste osredotočeni pri svojem ustvarjanju?

Umetnost je zame refleksija družbe. Umetnost zaradi umetnosti je koncept, ki mi ne pomeni veliko. Brez povezave s tem, kar nas aktualno obkroža, brez postavljanja vprašanj, ki so ključna za sedanjost, brez stalnega spraševanja o lastni poziciji v družbi postane umetnost dekorativna. V tem primeru grem raje v naravo in uživam v slikah, ki mi jih ponuja, kot v umetno ustvarjenih predstavah, ki me poskušajo ganiti. Ne vem, ali mora biti umetnost nujno politično angažirana. V dobi, v kateri televizija in internet določata množični okus, je težko opaziti rezultate angažirane umetnosti. Vsebinski in tematski sta še vedno ključna elementa, ki ju moramo poudariti, če se hočemo oddaljiti od formalizma kot edinega priznanega umetniškega izraza. Občasno predavam študentom tretjega letnika na gledališki akademiji v Amsterdamu predmet *Aktualno gledališče*. Vzpodbujam jih, da si postavijo vprašanje, zakaj delajo določeno predstavo danes, v tem zgodovinskem trenutku, zakaj je to pomembno. Takšna vrsta spraševanja je ključna.

MAJA MEGLA

Tako nas, denimo, nazorno po odnosu do sebe in drugih ter nje je dostojanstvena, horizontalna gledališču oziroma drami (višji komentar) pa še o marsičem d je, temveč nam vse tudi nazoraciji obiska razstave sodobne obravnava samo človeka oz. č naravno, ko recimo »uprizarja« francoske sire.

V nastopu se Houben ne more mara logično, saj je smeh tesno in mimogrede; njegov odn ko rekoč zavezniški in »konfor ha (še) ne dotakne, oziroma j včasih bežno nakaže. Tudi per pravzaprav ni: njegova predstava za smeh, koliko refleksije odvisno od njega samega. BLA

Rod Dickinson: Close When, Why and How

Predstava Roda Dickinsona *Sklenjen krog* zadeva politični ten z medijsko konstrukcijo re dejstva, da bodo javna občila predstave je, da imata v njej n njih političnih govorov najrazlič dela Castra, od Baracka Obam pri čemer njun govor, četudi s govorov podpisani –, deluje po Poanta predstave je tako nema njih govorov povsem arbitraren nutku govori isto kot Jimmy Ca lej odvilen od specifičnih ok medtem ko sam na sebi ne po predstavi lahko zaznamo tudi l ra. Ta leti na predstavnike tis ogledalo – kot to počne avtor majo in prenašajo njihove uda

Zagotovite si strip v dveh 01 4

Garfield

